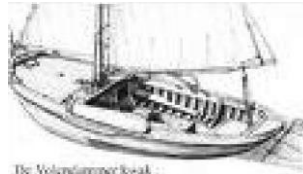




19 DE GARRENKWAK

1. Wie rijk wil worden
al op z'n gemak Die
doet er een
streekie met de
garnekwak
Falderalderie,
falderaldera
en hoera, hoera, hoera
 2. Van de Volendammerhoek tot de Rijzedam
Daar schep je je in de garne lam
 3. Van de Rijzedam tot het hoekie van de Nes
Daar vang je beslist een lit of zes
 4. Van het hoekie van de Nes tot de
Uitdammerhoek
Daar vang je de garne al met er je broek
 5. Van de Uitdammerhoek tot aan het IJ
Daar vang je er ook nog wat aaltjes bij
 6. Van het IJ tot aan het hard Vang
je de garne klein en zwart
 7. Van het Hard tot aan het Gooi
Daar vang je de garne o zo mooi
 8. Van het Gooi tot aan de Knar
Daar vang je de garne kant en klaar
 9. Van de Knar tot Harderwijk
Daar vang je een aatje vol met blijk
 10. Van Harderwijk tot in de Kuil
Daar zit het inkel vol met vuil
 11. En komen ze dan 's morgens aan de stad
Dan vragen ze heb je Gerritje al gehad
 12. En komen ze dan zaterdags bij Piet Jonk
Dan zegge ze dat het water stonk
 13. En enkele zitten bij Martien
En vragen heb je Gerritje al gezien
 14. En komen ze dan bij moeder de vrouw
Dan vraagt ze waar is m'n zootje nouw
 15. En zondags doen ze een dutje onder de preek
Om uit te rusten van die kwakkenweek
- Nb. Bovenstaande tekst wijkt iets af van de versie die wij zingen.



Dit volksliedje werd vroeger op Volendam gezongen en is vrijwel uniek in zijn soort. Waarschijnlijk is het liedje rond 1900 ontstaan, maar het zou ook ouder kunnen zijn. Het wijsje is vrij eenvoudig en op Volendam nog bij velen bekend.

De inhoud geeft een geïdealiseerd beeld van de werkelijkheid: het leven aan boord van de garnkwak was zwaar; het schip werd met slechts twee man gevaren en alles moest met de hand gebeuren. In de eerste 10 coupletten wordt het visserij gebied bezongen, van Volendam door de huidige Gouwzee via Uitdam naar het IJ, vervolgens naar het Gooi en Harderwijk en weer terug via de Kuil van Marken. De laatste 4 coupletten geven weer wat er na de visserij moet gebeuren. Gerritje is de parlevinker die de schepen van victualiën voorzag. Piet Jonk en Martien waren destijds de lokale kroegbazen. Het afsluitende couplet is tegen alle regels in: in het streng katholieke Volendam was een dutje onder de preek uiteraard uit den boze.

De Knar, was de paaipplaats van een uitgestorven soort: de Zuiderzeeharing. Maar niet alleen van haring, ook van de garnaal. Het was een broedplaats van enorme hoeveelheden garnalen, onnoemelijk veel, juist op de Knar, een ondiepe plaats, 7-8 kilometer buiten Harderwijk, in zijn ligging Noordwest, ruim twee kilometer lang, op de breedste plaats ruim een kilometer breed. In de maanden juni tot en met oktober visten er destijds op de Knar vijf dagen in de week zeker zo'n 80-100 bidders op garnalen. De garnalenvisserij op de Zuiderzee is door het uitsterven van de garnaal in de eerste helft van de vorige eeuw gestopt.

Een Volendammer **kwak** is een houten platbodem die vooral opvalt door zijn formaat. Het schip is groter dan de meer bekende Zuiderzeebidders. Toen het IJsselmeer nog Zuiderzee was, werd de kwak door de Volendammers gebruikt voor de kwakkuil-visserij op garnalen, vandaar dat ze ook vaak een garr (Volendams dialect). Daarbij werd voor de wind zeilend een net voortgesleept aan twee zijwaarts uitstaande bomen. In 1900, toen de Zuiderzeevervisserij op haar hoogtepunt was, waren er zo'n 3000 platbodems actief waarmee werd gevist op haring, ansjovis, paling, bot en garnalen.

